

Budapestre vonatkozó újságcikk

312

Szerző:

Hely

Cím: Budapest távolabbi környékének népesedése

Idő

"1927"

Forrás: Magyarország

Személy

3n
(Hely)

1927. 12. 31.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Közp. ny

Budapest távolabbi környékének népesedése

Budapestnek mult századvégi hatalmas fejlődése nem maradt hatás nélkül környékére. A székesfővárost övező területen Budapestéhez hasonló, sőt azt méreteiben néhol meghaladó fellendülés köszöntött be. E fellendülés, mely a népesség számának rendkívüli emelkedésében és demográfiai összetételének megváltozásában is kifejezésre jut. Igerősebben a főváros külvárosainak tekinthető ugynevezett szomszédos községekben mutatkozott, de a Nagybudapestet körülvevő, távolabbi fekvő, községekben is észlelhető.

A fővárosnak és a környék két övezetének lélekszámadatai szerint, mint azt Thirring Lajos, a Magyar Statisztikai Szemlében most kimutatja, Budapest a XX. század első éveit gyarapodott nagymértékben, míg a környék községei inkább az újabb időkben gyarapodtak rohamosan. A távolabbi fekvő községek lélekszáma 1869—1920-ig megduplázódott. Egybefoglalva Budapestet a környék két övezetével, azt látjuk, hogy a szaporodás 1869—1920-ig 251.7, 1830—1920-ig pedig 645.5 százalék volt. 1920-ban az ország népességéből 17.8 százalék élt Budapesten és környékén.

A távolabbi fekvő községek népessége, természetes szaporodás útján is, jelentékenyen gyarapodott, de a Budapesttel és közvetlen környékével meglevő jó közlekedési kapcsolatok következtében, bevándorlás útján is, erőteljesen növekedett. Bár a népességnek a fővároskörüli külső övezetén a helybeli születésűek aránya még mindig elég nagy, ez arányszám csökkenéséből, valamint a nem helybeli születésűek arányának növekedéséből a bevándorlás fokozódására következtethetünk. Az 1900—1910. évi népszámlalatlól 44.6 százalék esett a helybeli születé-

sek gyarapodására, 55.4 százalék pedig a nemhelybeli szülöttek szaporodására.

A távolabbi fekvő községek népesedésének nemek szerinti arányában mutatkozó eltolódás (1910-ben 1000 férfira 1019.7, 1920-ban 1067.8 nő esett) a hadiveszteségek következménye. Ugyancsak a háborus vereszeségekkel, valamint a háboru alatt elmaradt születésekkel magyarázható a korstatisztika adataiban mutatkozó eltolódás. A keresőképés korosztályoknak a hadiveszteségek dacára is erőteljes továbbfejlődése a világháboru alatti és utáni betelepülésekkel, (munkások, elszegényedettek, az idegen fenhatóság alá került területekről menekültek betódlásával) magyarázható meg. Családi állapot szerint nagyon megnövekedett a törvényesen elváltak száma (ez általános háboru utáni tünet), továbbá az özvegyeké (hadiözvegyek nagyobb száma), de a házasság népeségé is, ami a produktív korosztályu népesség szaporodásával magyarázható.

A nemzetiségi viszonyok alakulása a magyarság térfoglalását mutatja. Magyarazata ennek a magyar vidékekről származó nagyobb bevándorlás és ezzel kapcsolatban a népesség keveredése, valamint az a természetes magyarosodási folyamat, mely ország-szerte és különösen a fővárosban és közvetlen környékén mutatkozott. A magyarság aránya negyven év alatt 53.8-ról 72.8-ra emelkedett. Még erősebben növekedett a magyar nyelv elterjedtsége: 1880-ban a népességnek 65.1, 1920-ban 92.0 százaléka beszélt magyarul. Sőt a nem magyar anyanyelvűek között is 24.8-ról 71.2-re emelkedett a magyarul tudók aránya.

Az egyes vallásfelekezetek közül a római katolikus és ágostai hitvallásu, evangélikus foglalt teret a református és az izraelita felekezet rovására a távolabbi fekvő községekben.

A műveltségi viszonyok javulása tünik az abból, hogy a környék külső övezetén a hat évnél idősebb népességéből 1900-ban 79.7, 1920-ban 88.3 iri-olvasott.

Nagy eltolódás mutatkozik a távolabbi fekvő községek foglalkozási jellegében. Az őstermeléssel foglalkozók aránya ugyan még elég nagy, ez azonban érthető, mert a környék nagyobb területén mezőgazdasági művelésre alkalmas föld bőven áll rendelkezésre s e községek lakosságának a főváros ellátása szempontjából is van szerepe. Az őstermelők aránya mégis 58.7-ről 42.1-re szállott le, ami az iparforgalom erőteljes megnövekedésével magyarázható. Gyártelepeknek alapítása, iparágak kifejlődése a fővárosban és külvárosiban, valamint kisebb mértékben a távolabbi környék községeiben is, indította meg az iparosodási folyamatot. A községek népességének 1900-ban 26.9, 1920-ban 43.0 százaléka tartozott az iparforgalom körébe. E csoport népesedésének nagyobb része ipari foglalkozást üzött, de a közlekedéssel foglalkozók száma is elég nagy és folyton növekszik. Ugyancsak jelentékenyen megnövekedett a Budapest-környék távolabbi fekvő telepein az értelmiség és a nyugdíjasok száma.

A fővárosban és a környék belső és külső övezetén lezajlott fejlődésnek eredménye, hogy több foglalkozási ág országos lélekszámából 30—40 százalék, sőt a kereskedelem és hitel körébe tartozó népességéből 50.4 százalék a fővárosban és környékén koncentrálódik, míg az őstermelésből, természetesen csak 2.5 százalék élt Budapesten és környékén.